

Temaet "træet" i 2019 - baggrund

Kære forældre

I Ribisgården og i Børn & Miljø, vil vi i hele 2019 arbejde med temaet "træet".

Vi er blevet inspireret til nye spændende måder at arbejde på efter vores studierejse til Firenze – og vil her give jer et indblik i forløbet.

Hvorfor til Firenze?

I vores fag kan vi have brug for "udsyn" for at blive inspireret til nytænkning, og da økonomien – og bestyrelserne - tillod en udlandsrejse, var det oplagt for os at tilrettelægge en studierejse i vores faglige fællesskab med deltagelse af alle medarbejdere og faggrupper.

Vi valgte studierejsen til Firenze i Toscana, da det er et område, der har rigtig meget at byde på i forhold til den pædagogiske tænkning og i forhold til praksis; hvad angår ledelse, struktur, organisering af det pædagogiske arbejde, forældreinddragelse og det at have fokus på det gode børneliv gennem leg og læring. Firenze er en by, der byder på spændende pædagogiske tanker og måder at tænke læringsmiljøer på. Hertil kommer, at Ulla Engholm og Ulla Jørgensen fra Ribisgården tidligere har deltaget i og arrangeret studierejser til Firenze, og derfor varmt kunne tale for rejsemålet og det forventede udbytte.

Formålet med studierejsen

Formålet med rejsen var at skabe ny refleksion – på baggrund af hvordan man tænker pædagogik i Italien og se, hvordan man i en anden kultur tænker det bedste børneliv samt blive inspireret til, hvordan man kan organisere sig blandt børnene.

Helt overordnet skulle vi udforske og reflektere over de menneskelige, de strukturelle og de fysiske rammer og derfor afdække og beskæftige os med 4 væsentlige punkter:

- *Pædagogikken og rummets indretning*
Hvordan indretter de rum, så børnene inspireres og kreativiteten og nysgerrigheden stimuleres?
- *De voksnes betydning* – blandt andet i forhold til,
at stille nøglespørgsmål til børnene, så deres refleksion bringes i spil
at sikre, at børnene bliver medskabere af egne demokratiske læreprocesser
Her er de voksnes viden om og evne til at stille de rigtige spørgsmål central
- *Forældresamarbejdet*
Hvordan er deres samarbejde med forældrene – og med lokalsamfundet?
- *Indføring af børnene i byens kultur og kunst – nærmiljøet*
Hvordan bruger de kulturen og kunsten i arbejdet med børnene?

Når vi valgte disse 4 områder, skal det ses på baggrund af sammenhængen med den nye styrkede læreplan, hvor netop områderne læringsmiljøer, de voksnes rolle, forældresamarbejde og nærmiljø er centrale.

Før, under og efter rejsen

I forbindelse med studierejsen til Firenze i perioden 25. marts-28. marts 2018, havde vi tilrettelagt et *før*, et *under* og et *efter* forløb.

Før rejsen

Vi havde en fælles pædagogisk temaaften i Ribisgården.

Denne aften fik medarbejderne en mappe med artiklerne:

- Firenze – et historisk tilbageblik
- Pædagoger og det pædagogiske arbejde og forudsætningerne derfor

Videre fik alle:

- Info om studierejsen – herunder formål, hvordan vi forbereder og efterbehandler studierejsen samt alle de praktiske informationer
- Et oplæg om pædagogens rolle
- Et oplæg om Norditaliens pædagogik – kulturelle verdener

Foruden alle de praktiske informationer hørte vi indledningsvist historien om "solsorten"; en fin lille historie om et storylineforløb, der lægger op til måden at tænke og arbejde på i Norditalien. Herefter var der et oplæg om pædagogens rolle og funktion samt faglige og personlige egenskaber. Videre blev alle introduceret til den logbog, der blev udleveret – som skulle følge os på rejsen.

Logbogen

Alle fik udleveret og blev introduceret til logbogen, som skulle følge den enkelte på studierejsen, og fungere som notesbog med de refleksioner og læringspointer vi gjorde for os selv og i fællesskabet.

Refleksionerne skulle tage udgangspunkt i spørgsmålene,

- Hvordan forstår vi langsommeligheden i den italienske pædagogik?
- Hvad bliver jeg særligt nysgerrig på i forhold til børns medskabelse af egen læring?
- Hvordan ser vi den pædagogiske praksis i forhold til børns trivsel, udvikling, læring og dannelse?
- Hvilke nye tanker og drømme fik vi i forhold til det gode børneliv?
- Hvilke nye udviklingsmål sætter vi for os selv?

Vi sluttede aftenen af med at gå på opdagelse i et væld af skønne billeder fra Firenze, taget på en tidligere studierejse, hvor vi hver især valgte os et billede, som symboliserede noget af det, vi kunne drømme om at opleve eller have et særligt fokus på – på vores egen læringsrejse.

Vi er samlet i det faglige fællesskab inden rejsen – vi smager indledningsvist på en bid af Italien

Under studierejsen

I Firenze blev vi taget vel imod af Inger og Ole, som er det danske ægtepar – bosiddende i Firenze - der havde tilrettelagt og arrangeret institutionsbesøgene mm., og som fulgte os på besøgene for at tolke. Videre mødte vi også deres datter Louise, som var en fantastisk formidler på en skøn byvandring og rundviser på byens rådhus, som rummer både administration og børnemuseum.

Fra børnehaven Andrea del Sarto, vuggestuen Il Seme og Rådhuset i Firenze

Dag 1

Her var vi alle på en længere fælles byvandring gennem Firenze, hvor vi blev draget ind i byens fantastiske kulturhistorie og blev hensat til renæssancen og middelalderen.

Senere besøgte vi i to blandede grupper hhv. børnehaven Andrea del Sarto, der er beliggende i stueetagen på et gammelt sindssygehospital og en nyere 0-6 års institution i den lille by Empoli.

Dag 2

Denne dag var vi alle afsted på tur til Lucca, hvor vi – igen i to grupper - besøgte 2 forskellige vuggestuer hhv. Il Seme og Kirikù. Efter rundvisningerne mødtes vi alle i den ene vuggestue, hvor der var mulighed for at stille spørgsmål til den pædagogiske konsulent og nogle lokale politikere – efter at have set en præsentationsvideo af deres måde at arbejde på.

Om eftermiddagen besøgte vi den skønne middelalderby.

Dag 3

På vores sidste dag besøgte vi Børnemuseet, der er en del af rådhuset Palazzo Vecchio i Firenze. Rådhuset er et levende sted med administration, byråd, museum og børnemuseum på én og samme tid.

Her så vi, hvordan fantastiske formidlere arbejdede med børnene – med forskellige temaer. I en børnegruppe blev der f.eks. arbejdet med begrebet ”angst” med udgangspunkt i historierne om Herkules.

Mellem diverse besøg og planlagte aktiviteter, var der mulighed for at mødes i byen i mindre grupper, lade sig inspirere af kunsten og kulturen i byen, reflektere selv eller i mindre grupper, notere i logbogen mm.

Efter rejsen

Vi havde en fælles pædagogisk temaaften efter rejsen med fokus på dokumentation og efterliv.

Alle medarbejdere skulle til dagen vælge ca. 10 billeder fra rejsen, der viste noget af det, den enkelte havde været særligt optaget af. Til billederne skulle følge en lille fortælling med fokus på spørgsmålene,

- Hvad så du – og hvad hørte du?
- Hvad blev du særlig nysgerrig på og hvorfor?
- Hvad var interessant for dig og din institution?
- Hvorfor var netop det interessant?
- Hvad vil du gerne udforske nærmere?
- Hvad undrede du dig mest over?
- Hvordan kan du koble det italienske menneskesyn på egen praksis i hhv. Ribisgården og Børn & Miljø?

Alle fortællinger blev hængt op, og vi gik på "fernisering", hvor vi så – og gav respons – på de enkelte forskellige fortællinger.

Til fernisering – hvad har den enkelte hæftet sig særligt ved på studierejsen?

Ideen om "træet"

Vi lyttede til hinanden og til en idé – opstået i Bologna Lufthavn - om at arbejde med emnet "træet". Idéen opstod på baggrund af refleksioner efter besøget i børnehaven Andrea del Sarto. Her arbejdede institutionen med ét overordnet emne gennem et år - eller så længe det var relevant for børnene. De fulgte børnenes spor gennem undertemaer til emnet – på baggrund af refleksive spørgsmål de stillede til børnene, hvor børnenes perspektiv, altid blev respekteret og blev retningsgivende for, hvad der skulle undersøges og udforskes sammen med børnene.

Her arbejdede man altid i de tre sfærer; fortid, nutid og fremtid og deres årstidsfester blev altid holdt indenfor det overordnede emne, for at skabe sammenhæng i børnenes hverdag. Et emne blev altid

anskuet ud fra naturens, kunstens, videnskabernes, filosofiernes vinkel, og der blev arbejdet med sproget og tænkningen; de talte om emnet, legede det, tegnede det, læste rim og remser om det, arbejdede kreativt med tegninger og ler, med begreber osv.. De voksnes indfaldsvinkel var at give tid, hylde langsommeligheden og prioritere dialogen med børnene og at forældrene blev inddraget gennem hele forløbet.

På den pædagogiske temaaften havde vi opsamling i grupper, hvor vi talte om, hvad vi ville arbejde videre med - hvad vi var blevet optagede af sammen.

De centrale nøglebegreber, for måden vi kunne ønske at arbejde på var, at arbejde med lange forløb, langsommelighed, fordybelse, det æstetiske, forældreinddragelse, leg og barnets perspektiv.

Strategigruppen - det fælles efterliv efter studierejsen

I maj måned mødtes en strategigruppe; medarbejdere og ledere fra Ribisgården og Børn & Miljø for at arbejde videre med det, der var fælles inspiration fra Firenzeturen. Vi havde alle medarbejders fortællinger med og opsamlingen fra den pædagogiske temaaften - og bearbejdede materialet med afsæt i:

- Den styrkede læreplan – og de ændringer, der nu ligger i dagtilbudsloven
- Læreplanstræet
- Arbejdet med årstider og traditioner
- Udelivet

Og havde øje for nøglebegreberne; langsommelighed, fordybelse i ét tema – og det at arbejde med noget, der er større end os selv...(Kurt Klaudi Klausen – arenaen for visioner og tro)

Strategigruppen arbejdede en hel dag med temaet "træet", og lavede en prøvehandling i forhold til, hvordan vi ville kunne fylde et læreplanstræ med aktiviteter på baggrund af ét tema og samtidig indarbejde kerneopgaven - at sikre børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi forholdt os til vores værdier og til det at have fokus på børns leg og barnets perspektiv – læringsmiljøer og de pædagogiske medarbejders rolle, samskabelsen og samarbejdet med forældre og med "guldet i vores nabolag". Alt, hvad der nu står eksplicit i den nye dagtilbudslov, og som er indeholdt i den styrkede læreplan.

Vi tog det modige valg, at gå videre til vores respektive bestyrelser, med ønsket om at afprøve denne nye måde at arbejde på – at arbejde med ét fælles tema – og at dette tema i 2019 er "træet".

Vores bestyrelser nikkede anerkendende "ja tak", og vi har nu været i gang med forberedelserne.

Læreplanstræet – undervejs i processen

Forberedelserne

I november 2018 har vi haft endnu en fælles pædagogisk temaaften.

Denne aften arbejdede vi med udgangspunkt i, at vi i hele 2019 arbejder med temaet "træet".

På aftenen holdt nogle medarbejdere et par inspirationsoplæg; dels om et 14 dages forløb i Dyrehaven, med udgangspunkt i, hvad der opstår af læring, når vi fordyber os i et tema over tid og dels et oplæg om, hvordan vi kan arbejde med "træet" med udgangspunkt i friluftslivet – udelivet – og hvordan vi kan tænke det ind i hverdagens mange timer og tænke i helheder fremfor i afgrænsede aktiviteter.

Herefter arbejde vi med læreplanstræet, hvor vi sammen idégenererede konkrete forslag til aktiviteter ind på de 6 grene i læreplanstræet, der repræsenterer;

- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Kultur, æstetik og fællesskab
- Alsidig personlig udvikling

Det blev her meget tydeligt for os, at vi når hele vejen rundt om læreplanstræet – ved at arbejde med det ene tema "træet".

Vi arbejder nu videre i vores institutioner med at tilrettelægge – og arbejde os nærmere ind i temaet.

I bilaget til denne skrivelse har vi listet nogle stikord op, omkring noget af det som temaet "træet" giver os mulighed for at arbejde med. Blot, så I kan få et par billeder på nethinden...

Ribisgården og Børn & Miljø 2019

Vores udgangspunkt for 2019 er at arbejde med det ene tema "træet" og have en langsommelighed og en fordybelse omkring emnet. Der vil selvfølgelig være en forskellighed i forhold til, hvordan vi arbejder med temaet, da vi organiserer os forskelligt og har lige præcis de tilgange til temaet, som giver den bedste mening og det største udbytte for det enkelte barn, og for de fællesskaber vi har.

I vil derfor få yderligere information fra respektive institutioner, om måden vi arbejder på og bevæggrundene herfor. Arbejdet med temaet vil udvikle sig over året – og da det netop vil inddrage børnenes perspektiv og samskabelsen med jer forældre, vil vi foretage løbende justeringer – vi vil være i en proces og således være åbne for, hvordan denne nye tilgang og det pædagogiske arbejde med børnene vil føre os hen.

Vi ser frem til et spændende og udviklende år 2019 med temaet "træet", og håber på et godt og stærkt samarbejde.

De kærligste hilsener fra Ulla og Vivi

Bilag

Temaet "træet" giver os mulighed for at arbejde med de 6 temaer i læreplanen. Hermed blot et lille udpluk af aktiviteter – og veje at gå...

- Træer i andre lande – kulturen i andre lande omkring træer
- Hvad kan man bruge træ til – ild, birkebark, papir, fremstille ting, hvad er lavet af træ...
- Fra jord til bord – æbletræer, pæretræer...
- Besøge vores træ
- Plante vores træ
- Træernes børn – kogler, bog, agern, kastanjer (agern kakao, granskudsirup...)
- Hvem bor i træerne – om sommeren, om vinteren...
- Klatre i træer, krybe, kravle...
- Træernes hemmelige liv – kommunikerer de?
- Overtro, folketro, eventyr – Ole og Koglefolket, rim og remser, Grantræet, Fyrtøjet, Adam og Eva i Edens Have...
- Science – osmose, fotosyntese, højde, diameter, årringe, hvorfor taber træerne bladene...
- Håndens arbejde – snitte, lave trækul...
- Kreativitet – lave barkbilleder, fotoudstilling, tegne og male...
- Ture – Botanisk Have, Forstbotanisk Have, forskellige typer skov...
- Skovbrug – førhen og nu
- Forskellighed i haverne – jeres egne haver, lave arts katalog...
- Hvorfor tage et træ ind i stuen til jul?
- Træer på forskellige årstider
- Spille musik – på træer, lave trommestikker, spille på træstabler, lave musikinstrumenter...
- Årstidsfester omkring *træet*
- Savværk – fremstilling af planker til gulv mm.
- Snedkeri – fremstilling af møbler...
- Masser af sproglige begreber...
- Alfer, trolde, mosekonen...
- Læreplanstræet – stamtræet...
- Rødder, stamme, krone, grene, kviste, skud...
- Sange – "langt ud i skoven" m.fl.
- Fællesskaber – samling i gamle dage...